

ÚSTAVNÉ A ZÁKONNÉ POSTAVENIE DISCIPLINÁRNEHO SÚDU

Rozhodovacou činnosťou súdu podľa § 18 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov je len výkon ústavných právomocí všeobecného súdnictva v zmysle čl. 142 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého súdy rozhodujú v občianskoprávných a trestnoprávných veciach; súdy preskúmavajú aj zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy a zákonnosť rozhodnutí, opatrení alebo iných zásahov orgánov verejnej moci, ak tak ustanoví zákon. Výlučne táto rozhodovacia činnosť je vykonávaním oprávnení a plnením povinností všeobecného súdnictva, ktoré súvisia s podielom všeobecných súdov na výkone štátnej moci ústavne rozdelenej na zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc.

Z koncepcie disciplinárneho súdu, zo spôsobu jeho vytvorenia a z jeho kompetencie vyplýva, že disciplinárny súd je síce súdom, ale nie je súdom, ktorý je uvedený v čl. 130 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v § 18 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky **sp.zn.PL. ÚS 7/02 zo 4. marca 2002**

Z uvedených záverov vyplýva, že

a) disciplinárny súd nie je súdom, ktorý je zaradený medzi všeobecné súdy, nevykonáva súdnu moc podľa čl. 142 ods. 1 ústavy a nebol zriadený tak ako každý všeobecný súd zákonom,

b) disciplinárny súd vykonáva len disciplinárnu právomoc a jeho existencia je opodstatnená osobitnou povahou disciplinárneho konania, v ktorom sa stíha disciplinárne previnenie sudcu ako ústavného činiteľa,

c) disciplinárny súd ako orgán samosprávneho riadenia všeobecných súdov nie je súdom, ktorý je oprávnený v zmysle čl. 130 ods. 1 a čl. 142 ods. 1 ústavy podať návrh na začatie konania o súlade právnych predpisov a

d) disciplinárny súd nemôže prerušiť konanie a súčasne podať návrh na začatie konania pred ústavným súdom, pretože takýto procesný úkon mu neumožňuje § 125 zákona o sudcoch a prísediacich.

- Odlišné stanovisko sudcov Juraja Babjaka a Daniela Švábyho:

.....medzi rozhodovaním najvyššieho súdu ako disciplinárneho súdu a rozhodovaním najvyššieho súdu ako všeobecného súdu nie je taký rozdiel, na základe ktorého by bolo možné dospieť k záveru, že najvyšší súd ako disciplinárny súd sa nepodieľa na výkone štátnej moci rozdelenej podľa ústavy na zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc. Zároveň je potrebné zdôrazniť, že sudca, proti ktorému sa vedie disciplinárne konanie - rovnako ako účastník akéhokoľvek iného sporu rozhodovaného všeobecným súdom - nie je aktívne legitimovaný na podanie návrhu na konanie ústavného súdu o súlade právneho predpisu, ktorý sa v tomto disciplinárnom konaní aplikuje, s ústavou

Ústavné a zákonné postavenie sudcov a disciplinárne sankcie

Rozhodnutie disciplinárneho súdu

Disciplinárne sankcie podľa zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších predpisov sú vo všeobecnosti určené len na zabezpečenie toho, aby sa sudcovia riadili určitými pravidlami platiacimi pre ich ústavné a zákonné postavenie. Obsah týchto sankcií nedovoľuje vysloviť záver o tom, že ide o takú sankciu, ktorá by určila trestnú kvalifikáciu disciplinárneho previnenia podľa § 116 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediacich v znení neskorších predpisov. Z uvedeného výkladu vyplýva, že Najvyšší súd Slovenskej republiky ako disciplinárny súd nemohol v žiadnom prípade porušiť práva sťažovateľa ako sudcu Slovenskej republiky uvedené v čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. d) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

(Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 16/05 z 18. januára 2005)

Sťažovateľ namietal porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. d) dohovoru v prvostupňovom aj odvolacom konaní pred disciplinárnym súdom (najvyšším súdom), ktorý rozhodoval o jeho disciplinárnom previnení, uznal ho vinným a uložil mu disciplinárny trest - zníženie funkčného platu o 15% po dobu troch mesiacov.

...o.i. Zloženie senátu po zmene predpisov nezodpovedá, resp. je v rozpore s Európskou chartou štatútu sudcov a to konkrétne časti 5 o zodpovednosti, kde v bode 5.1 sa hovorí o tom, že o disciplinárnych previneniach sudcov rozhodujú orgány alebo súdy, ktorých aspoň polovicu členov tvoria zvolení sudcovia. Zloženie senátu v akom rozhodoval odvolací disciplinárny senát je v rozpore s týmito zásadami, naviac aj preto, že k delegovaniu zástupcov zákonodarnej moci a výkonnej moci došlo evidentne po tom, čo zástupcovia týchto orgánov verejne prezentovali svoju nespokojnosť s činnosťou dovtedy existujúcich disciplinárnych senátov. Tak je to zakotvené v ustanovení § 119 ods. 3 zák. 385/2000 Zb. v znení platnom a účinnom ku dňu posledného rozhodnutia NS SR, podľa ktorého ustanovenia, sudcov disciplinárneho súdu volí súdna rada na obdobie troch rokov z kandidátov navrhnutých aj ministrom spravodlivosti, zo sudcov všeobecných súdov alebo iných osôb. Pokiaľ ide o zloženie disciplinárnych senátov podľa § 119 ods. 10 tohto zákona, je disciplinárny senát prvého stupňa trojčlenný, pričom jeden člen je zvolený z kandidátov navrhnutých sudcovskou radou, jeden člen z kandidátov navrhnutých národnou radou a jeden člen z kandidátov navrhnutých ministrom. Odvolací disciplinárny senát je päťčlenný, jeden člen je zvolený z kandidátov navrhnutých sudcovskou radou, dvaja členovia z kandidátov navrhnutých ministrom a dvaja členovia z kandidátov navrhnutých národnou radou. Už z tohto znenia zákona je zrejmé a preukázané, že zloženie senátov tak prvostupňových, ako aj odvolacích v prípade sťažovateľa bolo v rozpore s časťou 5 bod 5.1 Európskej charty štatútu sudcov, pretože ani v jednom z prípadov netvorili polovicu členovia senátov zvolení sudcovia, ale že tu mohli mať väčšinu kandidáti navrhnutí ministrom spravodlivosti, teda tým istým subjektom, ktorý je navrhovateľom v prípade tohto konania, t.j. toho kto dal návrh na disciplinárny senát proti sťažovateľovi. Odhliadnuc od tohto rozporu s Európskou chartou štatútu sudcov, sú tu preto aj dôvodné pochybnosti aj o objektívnosti a nestrannosti takýchto sudcov a teda aj o

spravodlivosti takéhoto procesu. Takéto zloženie senátov teda znamená porušenie zásady spravodlivého a nezávislého pojednania veci neustranným súdom.

6) **Právo sťažovateľa na pojednanie jeho záležitosti v primeranej lehote, dané čl. 6 ods. 1 Dohovoru bolo porušené dĺžkou trvania disciplinárneho konania. Poukazuje na to, že návrh bol podaný dňa 14.12.2000 a disciplinárne konanie bolo ukončené dňa 05.11.2004, rozhodnutie mi bolo doručené dňa 08.11.2004. Takáto dĺžka konania je neprimeraná a je v rozpore s ustanovením § 129 ods. 1 zákona č. 385/2000 v znení noviel. Z citovaného ustanovenia je zrejmé, že zákon ráta s tým, že disciplinárny senát je povinný rozhodnúť disciplinárnu vec v lehote 3 mesiacov. V prípade sťažovateľa však k rozhodnutiu došlo až po 4 rokoch. Tento prieťah v konaní sa ma dotkol aj tým, že dňa 08.01.2001 mi bolo doručené rozhodnutie Ministra spravodlivosti SR o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu z dôvodu začatia disciplinárneho konania pre závažné porušenie pracovnej disciplíny. V nadväznosti na prebiehajúce disciplinárne konanie toto rozhodnutie Ministra spravodlivosti bolo zrušené až dňom 28.05.2002. Prieťah v disciplinárnom konaní sa ma teda dotýka dvojnásobne, pretože mi vznikla aj ujma na mzde, ujma na mojom profesionálnom raste, pretože som nemohol vykonávať rozhodovacia činnosť, ale zažil som aj dlhodobú psychickú traumou z neistoty, zo stresu a z pozornosti kolegov a laickej verejnosti. Po dobu 4 rokov som bol vystavený pocitu právnej neistoty a podozreniu z porušenia zákona, a to v postavení sudcu. Práve aj preto bolo povinnosťou disciplinárnych súdov rozhodnúť v zákonom stanovenej 3-mesačnej lehote. Neexistovali žiadne objektívne prekážky, ktoré by tomu bránili a z obsahu pripojených spisov ústavný súd môže zistiť z podaní a sťažností sťažovateľa, že sa domáhal intenzívne toho, aby disciplinárne súdy konali a rozhodli. Tým, že k pojednaniu a rozhodnutiu mojej záležitosti nedošlo v primeranej lehote, ale až po 4 rokoch, došlo k porušeniu čl. 6 ods. 1 Dohovoru a súčasne aj čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.**

Podľa ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len "ESĽP") v takom prípade **nejde "o trestné obvinenie" proti sťažovateľovi v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru**, pretože normy upravujúce disciplinárne previnenia sudcov chránia spoločenské vzťahy, ktoré nie sú chránené predpismi trestného práva. Potvrďuje to aj ich podrobná definícia podľa § 116 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o sudcoch").

Okrem toho disciplinárne sankcie podľa zákona o sudcoch sú vo všeobecnosti určené len na zabezpečenie toho, aby sa sudcovia riadili určitými pravidlami, ktoré platia v ich ústavnom a zákonom postavení. Obsah týchto sankcií nie je taký, aby dovoľoval záver o tom, že ide o tak závažnú sankciu, ktorá by určila trestnú kvalifikáciu disciplinárneho previnenia podľa § 116 zákona o sudcoch. Ústavný súd na tomto mieste pripomína, že za takú sankciu ESĽP uznal len odňatie trestu slobody napríklad pri disciplinárnom postihu vojakov.

Z uvedeného výkladu, ktorý sa opiera o stabilizovanú judikatúru ESĽP (najmä Pellegrin v. Francúzsko, Batur v. Turecko, správa Európskej komisie pre ľudské práva vo veci König v. Nemecko), vyplýva, že najvyšší súd ako disciplinárny súd nemohol v žiadnom prípade porušiť práva sťažovateľa ako sudcu Slovenskej republiky uvedené v čl. 6 ods. 1, 2 a 3 písm. d) dohovoru. Preto je sťažnosť namietajúca porušenie týchto práv zjavne neopodstatnená.

Sťažovateľ namietal aj zbytočné prieťahy v konaní pred disciplinárnym súdom. Z rozhodnutí najvyššieho súdu ako disciplinárneho súdu vyplynulo, že **disciplinárne konanie právoplatne skončilo 8. novembra 2004, t.j. pred doručením sťažnosti ústavnému súdu (7. januára 2005).** Potvrdil to aj sťažovateľ, keď uviedol, že **druhostupňové rozhodnutie mu bolo doručené 8. novembra 2004.**

Účelom konania pred všeobecným súdom (aj najvyšším súdom ako disciplinárnym súdom) je odstránenie právnej neistoty, v ktorej sa nachádza účastník konania. Ak všeobecný súd vo veci

právoplatne rozhodol, odstránil vo veci účastníka konania právnu neistotu a po takom rozhodnutí už nemôže dochádzať k zbytočným prieťahom v konaní, a teda takýmto postupom všeobecného súdu bez akýchkoľvek pochyb nemôže byť porušené základné právo na konanie bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Z toho, že konanie pred najvyšším súdom vo veci disciplinárneho previnenia sťažovateľa právoplatne skončilo pred podaním sťažnosti, a výkladu čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd dospel k záveru, že sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená.

Podľa čl. 50 ods. 6 ústavy **trestnosť činu sa posudzuje a trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase, keď bol čin spáchaný. Neskorší zákon sa použije, ak je to pre páchatela priaznivejšie.** Tento článok ústavy nie je aplikovateľný na disciplinárne konanie, v ktorom sa rozhoduje o disciplinárnom previnení sudcu, a preto sťažnosť je v tejto časti zjavne neopodstatnená.

3. K nedostatku právomoci ústavného súdu (čl. 48 ods. 1 ústavy)

Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

Z obsahu sťažnosti a z obsahu odvolania proti prvostupňovému rozhodnutiu najvyššieho súdu ako disciplinárneho súdu z 22. júna 2004 sp. zn. 7 Ds 1/03 vyplýva, že sťažovateľ uplatnil v konaní pred ústavným súdom v podstate tie dôvody o odňatí jeho zákonnému sudcovi, ktoré uplatnil aj v konaní pred odvolacím disciplinárnym súdom.

O týchto dôvodoch najvyšší súd ako odvolací disciplinárny súd rozhodol, čo potvrdzuje obsah jeho rozhodnutia. Preto z hľadiska subsidiarity právomoci ústavného súdu nie je prípustné, aby ústavný súd opätovne rozhodoval o rovnakých dôvodoch, resp. námietkach spojených s tvrdeným porušením označeného základného práva. Na tomto mieste ústavný súd zdôrazňuje, že najvyšší súd ako odvolací disciplinárny súd nielen rozhodol o tejto námietke sťažovateľa, ale ju aj preskúmateľným spôsobom odôvodnil.

Sťažnosť bolo preto treba v tejto časti odmietnuť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v spojení s § 25 ods. 2 a § 49 zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

Podľa čl. 1 ods. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. V konaní o sťažnosti je ústavný súd oprávnený rozhodovať o porušení označených základných práv a slobôd, ale ak dôjde k odmietnutiu sťažnosti z dôvodov, ktoré sú uvedené v tomto rozhodnutí ústavného súdu, znamená to, že o námietke porušenia čl. 1 ods. 1 ústavy vôbec netreba rozhodovať.

Odmietnutie sťažnosti v celom rozsahu znamenalo, že ústavný súd sa už nezaoberal ďalšími požiadavkami sťažovateľa na ochranu jeho práv.

Súdne konanie Zákonný sudca a spravodlivý proces

Nadriadený súd, ktorý na základe sťažnosti účastníka rozhoduje o námietke zaujatosti zákonného sudcu v konaní, je povinný pri skúmaní subjektívnej aj objektívnej nestrannosti zákonného sudcu vziať do úvahy aj vyjadrenia zákonného sudcu v relevantných spisoch.

Opačný postup nadriadeného súdu môže mať za následok porušenie základného práva účastníka konania (sťažovateľa) zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky **sp. zn. III. ÚS 47/05 z 11. mája 2005**

Ústavný súd preskúmaním uznesenia krajského súdu zistil, že tento nevyhodnotil všetky predložené dôkazy v ich súhrne. **Nezval náležite do úvahy záznam zákonnej sudkyne z č. I. 83 spisu, podľa ktorého sa 21. júna 2004 vyjadrila, že sa cíti vnútorne zaujatá v súvislosti s podaním podnetu zástupcu sťažovateľov na disciplinárne konanie ministromi spravodlivosti.** Krajský súd neskúmal dôsledne subjektívne a objektívne hľadiská nestrannosti zákonnej sudkyne najmä v súvislosti s tým, že nezval náležite do úvahy citovaný záznam s vyjadrením zákonnej sudkyne, a s tým, že tento nesúvisel s postupom zákonnej sudkyne v konaní o prejednávanej veci, ale s jej možným disciplinárnym stíhaním, ktoré v tom čase len hrozilo. Pri takom závažnom rozhodnutí, ako je objektívna a subjektívna stránka sudcovskej nezávislosti, musí súd vychádzať zo všetkých dostupných spisov a tieto náležite vyhodnotiť. Ústavný súd teda zistil, že uznesením krajského súdu sp. zn. 7 NcC 22/2004 došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov domáhať sa svojho práva na súdnu a inú právnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru. Krajský súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia primerane nevysporiadal s tým, že tvrdenie sudkyne o jej zaujatosti predstavuje silný signál pre posudzovanie subjektívneho hľadiska zaujatosti sudcu.

PLYNUTIE SUBJEKTÍVNEJ LEHOTY V DISCIPLINÁRNOM KONANÍ

Ak oprávnený orgán podľa § 120 ods. 2 písm. a) a d) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov koná na základe podnetu, sťažnosti alebo akéhokoľvek iného podania adresovaného ministromi spravodlivosti alebo predsedovi krajského súdu inou osobou, za deň rozhodujúci pre začatie plynutia subjektívnej lehoty je potrebné považovať deň, v ktorom je ministromi spravodlivosti alebo predsedovi krajského súdu takéto podanie doručené, t.j. deň, keď sa ako príslušný orgán "dozvie" o tom, že malo dôjsť k disciplinárnemu previneniu.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky **II. ÚS 140/2011**

- 4. októbra 2010 doručená sťažnosť A. B., B. ktorou sa domáhala vyslovenia porušenia svojho základného práva na slobodu myslenia zaručeného v čl. 24 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len "ústava"), základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len "dohovor") postupom a rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako Disciplinárneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len "disciplinárny súd") **sp. zn. 1 Ds 9/2008** z 8. júla 2009 a

rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky ako Disciplinárneho súdu Slovenskej republiky .odvolacieho senátu (ďalej len "**odvolací disciplinárny súd**") **sp. zn. 2 Dso 7/2009** zo 7. júna 2010.

- **5. júla 2008** bol do podateľne disciplinárneho súdu doručený návrh na začatie disciplinárneho konania proti sťažovateľke ako sudkyňi Krajského súdu v Bratislave (ďalej len "krajský súd") v podstate z dôvodov, že sťažovateľka: - v pridelenej veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 6 Co 165/2005 **neumožnila na pojednávaní 14. júna 2007 účastníkovi konania vyhotoviť zvukový záznam z pojednávania, -**

- v pridelenej veci vedenej na krajskom súde pod sp. zn. 6 Co 262/2006 pokračovala v protiprávnom konaní a opätovne neumožnila na pojednávaní **11. októbra 2007** účastníkovi konania vyhotoviť zvukový záznam z pojednávania,

čím podľa predsedníčky krajského súdu (ďalej aj "navrhovateľka") boli naplnené pojmové znaky závažného disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) v spojení s ods. 2 písm. b) zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príslušných a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "zákon o sudcoch"), a preto predsedníčka krajského súdu navrhla disciplinárnemu súdu, aby vydal rozhodnutie, ktorým sťažovateľku uzná vinnou zo spáchania **závažného disciplinárneho previnenia podľa § 116 ods. 1 písm. a) v spojení s ods. 2 písm. b) zákona o sudcoch** a uloží jej disciplinárne opatrenie podľa § 117 ods. 5 písm. c) zákona o sudcoch, a to **odvolanie z funkcie sudcu.**

Podpredseda vlády a **minister spravodlivosti Slovenskej republiky** (ďalej len "minister spravodlivosti") **rozhodnutím o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu** č. 18 912/200810/51478 zo 17. júla 2008 sťažovateľke v zmysle § 22 ods. 1 a 2 písm. b) zákona o sudcoch dočasne pozastavil výkon funkcie sudkyne odo dňa doručenia tohto rozhodnutia do právoplatného skončenia disciplinárneho konania a prípadne naň nadväzujúceho rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky o odvolaní z funkcie sudcu.

5.7. 2008 podaný návrh---1skutok – 14.6. 2007, 2.skutok 11.10.2007 – ale v tejto veci podnet predsednicke KS 22.10.2007, setrenie MS dna 1.7. 2008

....námiетка sťažovateľky o porušení čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru v súvislosti s tým, že **návrh na začatie disciplinárneho konania vo vzťahu ku skutku z 11. októbra 2007** (druhý skutok) "**bol v rozpore so zákonom podaný po uplynutí šesť mesačnej subjektívnej lehoty**", má celkom zásadný význam z hľadiska posúdenia danej veci. Je to tak preto, lebo dôvodnosť tejto kardinálnej procesnej námietky by logicky znamenala, že ďalšie uplatnené námietky sú pre posúdenie predmetnej veci sekundárne.

Podľa § 120 ods. 7 zákona o sudcoch **návrh na začatie disciplinárneho konania možno podať na disciplinárnom súde do šiestich mesiacov odo dňa, keď sa orgán oprávnený podať návrh dozvedel o disciplinárnom previnení, najviac však do dvoch rokov** odo dňa spáchania disciplinárneho previnenia.

Odvolací disciplinárny súd sa uvedenou námietkou vysporiadal výkladom § 120 ods. 7 zákona o sudcoch, podľa ktorého interpretácie subjektívna lehota v okolnostiach danej veci nezačala plynúť doručením podnetu Ing. L. na disciplinárne konanie sťažovateľky krajskému súdu dňa 22. októbra 2007, pretože pojem "dozvedel sa" bol naplnený, až keď oprávnený orgán disponoval takou masou poznatkov, na základe ktorých splnil zákonom predpísané podmienky návrhu na disciplinárne konanie (ustanovené v § 120 ods. 8 zákona o sudcoch), k čomu vo veci sťažovateľky došlo až na

základe šetrenia obsahu podnetu Ing. L., ktorý bol navrhovateľke postúpený Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len "ministerstvo spravodlivosti") **dňa 1. júla 2008**

Účelom a zmyslom inštitútu zániku zodpovednosti sudcu za disciplinárne previnenie uplynutím premlčacej lehoty (uvedenej v § 120 ods. 7 zákona o sudcoch) podľa § 118 ods. 1 zákona o sudcoch je na jednej strane záujem, aby návrh na disciplinárne konanie proti sudcovi bol podávaný bez zbytočného odkladu, a na druhej strane nevyhnutnosť poskytnúť ochranu sudcom pred podávaním disciplinárnych návrhov s podstatným časovým odstupom jednak od momentu, keď došlo ku konaniu, v ktorom možno vidieť disciplinárne previnenie, a jednak od momentu, keď sa osoba oprávnená podať návrh o takomto konaní dozvedela (v záujme právnej istoty). Zákonodarcom ustanovená lehota šiestich mesiacov je na tento účel vhodná, ale aj dostačujúca. Tieto lehoty sú preto stanovené primárne v záujme ochrany sudcu.

Ústavný súd konštatuje, že ak oprávnený orgán podľa § 120 ods. 2 písm. a) a d) zákona o sudcoch **koná na základe podnetu, sťažnosti alebo akéhokoľvek iného podania adresovaného ministrovi spravodlivosti alebo predsedovi krajského súdu inou osobou, za deň rozhodujúci pre začatie plynutia subjektívnej lehoty nemožno považovať iný deň, ako ten, v ktorom je ministrovi spravodlivosti alebo predsedovi krajského súdu takéto podanie doručené**, t.j. deň, keď sa ako príslušný orgán "dozvie" o tom, že malo dôjsť k disciplinárnemu previneniu.

Prvá objektívna možnosť v danom prípade vo vzťahu k druhému skutku, kedy sa predsedníčka krajského súdu bezpochyby dozvedela o mene a priezvisku sudkyne, o skutku, ktorým malo byť naplnené disciplinárne previnenie sudkyne, a dôkazoch, ktorými sa disciplinárne previnenie preukazovalo (§ 120 ods. 8 zákona o sudcoch), nastala v danej veci už v deň, keď bol podaný podnet Ing. L. predsedníčke krajského súdu "na disciplinárne konanie sťažovateľky dňa 22. októbra 2007". Bolo už záležitosťou organizácie činnosti predsedníčky krajského súdu, akým spôsobom je ďalej preverená dôvodnosť podnetu. Začatie plynutia subjektívnych aj objektívnych lehôt nemôže závisieť od rozhodnutia oprávneného orgánu, ktorý môže navrhnúť disciplinárne konanie [§ 120 ods. 2 písm. a) a d) zákona o sudcoch], pretože prípadná ľubovôľa oprávneného orgánu pri nakladaní so začiatkom subjektívnej lehoty ľubovoľne by mohla narušiť právnu istotu sudcov. Konkrétne, zákonná subjektívna a objektívna lehota sú vždy prekluzívnymi lehotami, ktoré oprávnený orgán nemôže predĺžiť. Inak povedané, určenie začiatku plynutia subjektívnej lehoty nie je a nemôže závisieť od svojvôle či vnútorných pomerov oprávneného orgánu (porov. Machajová, J. a kol. Všeobecné správne právo. 1. vyd. Žilina: Poradca podnikateľa, s. 233).

V danej veci nebol spor o to, že medzi dňom doručenia podnetu Ing. L. predsedníčke krajského súdu a dňom podania jej návrhu na disciplinárne konanie uplynula lehota dlhšia ako šesť mesiacov. Disciplinárne súdy však dospeli k záveru, že predmetná subjektívna lehota nezačala plynúť dňom doručenia podnetu predsedníčke krajského súdu, ale dňom, keď bolo navrhovateľke postúpené šetrenie obsahu podnetu ministerstva spravodlivosti. **Ústavný súd konštatuje, že takýto výklad disciplinárnych súdov je zjavne svojvoľný, z ústavného hľadiska neudržateľný, teda právo sťažovateľky na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie garantované v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nemohlo byť dodržané** v situácii, keď aj odvolací disciplinárny súd umožnil vykonať sankčnú právomoc v čase, keď ňou už disciplinárny súd podľa zákona vo vzťahu k druhému skutku nepochybne nedisponoval. Keďže navrhovateľka sa o tvrdenom disciplinárnom previnení sťažovateľky dozvedela 22. októbra 2007, týmto dňom jej začala plynúť lehota šiestich mesiacov ustanovená na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania podľa § 120 ods. 7 zákona o sudcoch, a keďže predsedníčka krajského súdu aj vo vzťahu k druhému skutku podala návrh na

začatie disciplinárneho konania sťažovateľky až 15. júla 2008, stalo sa tak po uplynutí uvedenej lehoty. Uplynutie tejto lehoty má za následok vznik povinnosti disciplinárneho súdu bez ústneho pojednávania konanie zastaviť v zmysle § 124 písm. a) zákona o sudcoch v dôsledku toho, že podľa § 118 ods. 1 zákona o sudcoch zodpovednosť sudcu za disciplinárne previnenie zaniká uplynutím premlčacej lehoty uvedenej v § 120 ods. 7.

..., Ing. L. ním 22. októbra 2007 dal podnet predsedníčke krajského súdu, aby podala návrh na začatie disciplinárneho konania proti sťažovateľke, ktorá sa podľa jeho názoru dopustila disciplinárneho previnenia predovšetkým tým, že: "1. Bezdôvodne mi neumožnila ako navrhovateľovi v predmetnej veci nahrávanie pojednávania do diktafónu, konaného dňa 11.10.2007", pričom podnecovateľ označil vo svojom podaní aj dôkazy, najmä zápisnicu o pojednávaní (pozri bod 13 tohto nálezu).

podanie bolo adresované predsedníčke krajského súdu, ktorá sa s jeho obsahom oboznámila v deň doručenia podania a vec odovzdala v tento deň, teda 22. októbra 2007, na ďalší postup vyššej súdnej úradníčke JUDr. D. (spis krajského súdu sp. zn. Spr. 3154/2007

.... predsedníčka krajského súdu návrhom na začatie disciplinárneho konania z 15. júla 2008 druhý skutok, ktorým sa mala sťažovateľka disciplinárne previniť, označila obsahovo rovnako, ako to učinil Ing. L. už vo svojom podnete z 22. októbra 2007, teda navrhovateľka identicky popísala skutok, o ktorom získala vedomosti už 22. októbra 2007 (porovnaj tiež bod 15 tohto nálezu). Okrem toho predsedníčka krajského súdu vo vzťahu k druhému skutku vo svojom návrhu na začatie disciplinárneho konania z 15. júla 2008 označila ten istý (inak jediný) dôkaz (zápisnicu o pojednávaní), o ktorom získala vedomosť už z podnetu Ing. L. z 22. októbra 2007.

Z uvedeného vyplýva, že predsedníčka krajského súdu .oprávnená podať návrh na disciplinárne konanie .už 22. októbra 2007 disponovala o tvrdenom disciplinárnom previnení sťažovateľky takou masou poznatkov, na základe ktorých boli splnené zákonom predpísané podmienky návrhu na disciplinárne konanie (§ 120 ods. 8 zákona o sudcoch). Je to tak aj z toho dôvodu, že navrhovateľka ani 15. júla 2008 neformulovala iný skutok, **neoznačila iný dôkaz (napr. šetrenie ministerstvom spravodlivosti), než ktoré sa dozvedela od podnecovateľa.**

...

Opakovanou námietkou, ktorú sťažovateľka uplatňovala v priebehu disciplinárneho konania, bola skutočnosť, že "**počas priebehu pojednávania vyhotovenie zvukového záznamu nikomu nezakazovala**". Pokiaľ neumožnila nahrávanie zvukového záznamu, v prípade oboch skutkov to bolo ešte pred začatím pojednávania kedy musela uskutočniť niektoré prípravné procesné úkony (napr. zisťovala okruh účastníkov atď.), pričom v prípade skutku zo 14. júna 2007 (prvý skutok) sa pred otvorením pojednávania pokúsila o zmierlivé vyriešenie veci. Odvolací disciplinárny súd pritom túto významnú obranu sťažovateľky nielen neskúmal, ale ani neuviedol, prečo tak neurobil. Rovnako zostala nezodpovedaná námietka sťažovateľky, podľa ktorej "za svoje rozhodnutia sudca nemôže byť postihovaný" najmä v prípade, ak má účastník konania k dispozícii účinné prostriedky právnej nápravy, tak ako to bolo v danom prípade, ktoré boli aj využité (napr. ústavné sťažnosti). Treba súhlasiť tiež so sťažovateľkou, že **napadnuté disciplinárne rozhodnutie nie je dostatočne odôvodnené, pretože "z neho nemožno zistiť dôvody postihnutia pre závažné disciplinárne previnenie"**. Z napadnutého rozhodnutia nie je tiež zrejmé, či sa sťažovateľka mala dopustiť jedného pokračujúceho disciplinárneho previnenia dvoma skutkami alebo či tak urobila opakovane, čo by bolo prirátateľnou skutočnosťou.

Sťažovateľka tiež namietala, že napadnutým rozhodnutím došlo k **odklonu od skoršej judikatúry disciplinárneho súdu**, konkrétne rozhodnutím disciplinárneho súdu sp. zn. 2 Ds 7/04 z 11. novembra 2004, ktorým bol disciplinárne obvinený JUDr. R. J. oslobodený spod návrhu na začatie disciplinárneho konania aj pre skutok, podľa ktorého "nedovolil zástupcovi vedľajšieho účastníka konania č. k. 7 C 82/03 zachytávať priebeh pojednávania na diktafón a do zápisnice o pojednávaní Okresného súdu Považská Bystrica z 15.12.2003 vyhlásil uznesenie, že nepripúšťa, aby vedľajší účastník priebeh konania nahrával na zvukový záznam, pretože tieto skutky nie sú závažným disciplinárnym previnením". Ústavný súd konštatuje, že aj zistenie, že disciplinárny súd v analogickej veci iného účastníka konania rozhodol odlišným spôsobom, ovplyvnilo jeho záver o porušení označených práv sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože táto skutočnosť do značnej miery spochybňuje objektivitu a elimináciu svojvôle súdneho rozhodovania.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd vyslovil, že rozhodnutím odvolacieho disciplinárneho súdu sp. zn. 2 Dso 7/2009 zo 7. júna 2010 bolo porušené základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

ZBYTOČNÉ PRIEŤAHY V KONANÍ

1. Primeraná lehota na konanie v trestných veciach sa v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného konania spravidla spojený, musí posudzovať prísnejšie.

2. Požiadavka osobitnej starostlivosti sa vzťahuje na tie trestné konania, v ktorých už bolo právoplatne rozhodnuté a pri ktorých v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch bolo rozhodnuté, že v nich došlo v priebehu predchádzajúceho konania k porušeniu zákona v neprospech obžalovaných, pretože má zaručiť urýchlené vynesenie spravodlivého rozhodnutia vo veci spôsobilého aspoň čiastočne kompenzovať ujmu, ktorá bola obžalovaným spôsobená nezákonným rozhodnutím; zvlášť platí v prípadoch, keď boli obžalovaní nielen právoplatne odsúdení, ale už aj čiastočne vykonali tresty uložené zrušeným rozsudkom.

3. Žiadna faktická zložitost konania nemôže ospravedlniť taký stav, keď sa vo veci právoplatne rozhodne po uplynutí viac ako 12 rokov od rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku, pretože sťažovatelia sú dlhodobo vystavení právnej neistote negatívne ovplyvňujúcej ich celý život.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. II. ÚS 32/03 z 12. novembra 2003)

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria považuje aj povahu prejednávanej veci.

Z právneho hľadiska **nemožno napadnuté konania považovať za zložité**, keďže ide o konania, ktoré tvoria stabilnú súčasť rozhodovacej agendy krajských súdov. Ústavný súd nevidel faktickú zložitost

veci ani v zániku ČSFR a ani v adekvátnej právnej základni, ktorú Slovenská republika prevzala po zániku ČSFR v nezmenenej podobe (vrátane Trestného zákona a Trestného poriadku). Z faktického hľadiska však považuje ústavný súd napadnuté konania za **zložité najmä vzhľadom na rozsah dokazovania**, ktoré musí krajský súd podľa pokynov obsiahnutých v rozsudku Najvyššieho súdu ČSFR vykonať. Ústavný súd vzal pri hodnotení faktickej zložitosti napadnutých konaní do úvahy okrem iného aj čas, ktorý uplynul od spáchania skutku, ktorý objektívne sťažuje priebeh dokazovania nevyhnutného na zistenie skutkového stavu. Na druhej strane ústavný súd zohľadnil skutočnosť, že sudca G. bol zúčastnený na rozhodovaní veci v predchádzajúcom konaní, ako aj to, že svoj názor na procesný postup v konaní sp.zn. 1 T 6/82 vyjadril Najvyšší súd ČSFR vo svojom rozsudku sp.zn. 2 Tzf 5/90 z 19. októbra 1990.

Z hľadiska hodnotenia povahy veci sa ústavný súd oprel o všeobecnú zásadu uznávanú aj v judikatúre Európskeho súdu, podľa ktorej sa primeraná lehota na konanie v trestných veciach v dôsledku mimoriadne citeľného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spravidla spojený, musí posudzovať prísnejšie.

Podľa názoru ústavného súdu bol/je krajský súd povinný pristupovať s mimoriadnou starostlivosťou ku všetkým konaniam, osobitne trestným, v ktorých už bolo právoplatne rozhodnuté a pri ktorých najvyšší súd následne po uplatnení mimoriadnych opravných prostriedkov vyslovil vo svojom rozhodnutí názor, že v nich došlo v priebehu predchádzajúceho konania k porušeniu zákona v neprospech obžalovaných (účastníkov konania), ktorá zaručí urýchlené vynesenie spravodlivého rozhodnutia vo veci spôsobilého aspoň **čiasťočne kompenzovať ujmu, ktorá bola obžalovaným spôsobená nezákonným rozhodnutím**. Táto požiadavka zvlášť platí v prípade, keď boli obžalovaní nielen právoplatne odsúdení, ale si už aj odpykali tresty uložené nezákonným rozsudkom krajského súdu, čo je vždy spojené s citeľným zásahom do sféry ich základných práv a slobôd aj z týchto hľadísk ústavný súd hodnotil postup krajského súdu v označených konaniach.

Ústavný súd na základe uvedeného v tejto súvislosti skonštatoval, že krajský súd v napadnutých konaniach nebral do úvahy skutočnosť, že sťažovatelia boli a sú v celom priebehu napadnutých konaní v dôsledku predchádzajúceho odsudzujúceho rozsudku krajského súdu vydaného na základe nedostatočne zisteného skutkového stavu, t.j. jeho zavinením, v stave dlhodobej (viac ako 12-ročnej) právnej neistoty, ktorá sa negatívne prejavuje v ich súkromnom a rodinnom živote, a oprávnené očakávajú od neho spravodlivé rozhodnutie vo veci prijaté v čase primeranom ujme, ktorá im bola jeho predchádzajúcim nezákonným rozsudkom spôsobená.

Pokiaľ ide o **správanie účastníkov konania**, ústavný súd vzal do úvahy, že niektoré procesné úkony sťažovateľov (napr. vznesené námietky zaujatosti), ale aj ďalšie skutočnosti majúce pôvod u sťažovateľov (odročenie pojednávania pre neúčast' ich právnych zástupcov na pojednávaniach, ako aj vypovedanie plnej moci obhajkyne sťažovateľa D.) síce objektívne vplývali na celkovú dĺžku napadnutých konaní, ale vzhľadom na ich charakter, ako aj na dobu potrebnú na ich vyriešenie (odstránenie), tieto považoval za zanedbateľné a zároveň usúdil, že v žiadnom prípade nemôžu postačovať ako dostatočné argumenty na ospravedlnenie doterajšej dĺžky konania v oboch napadnutých konaniach.

Pri posudzovaní tejto otázky navyše ústavný súd najmä v súvislosti so vznesenými námietkami zaujatosti zo strany sťažovateľov dôsledne vychádzal zo svojej doterajšej judikatúry, podľa ktorej využitie možností daných sťažovateľom procesnými predpismi, v danom prípade Trestným poriadkom, na uplatňovanie a presadzovanie ich práv síce spôsobuje predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prieťahy v konaní súdu (I. ÚS 27/03, I. ÚS 31/03).

Pokiaľ ide o samotný postup krajského súdu, **ústavný súd posudzoval napadnuté konanie v troch relatívne samostatných a na seba vzájomne nadväzujúcich časových obdobiach**

- v období od 10. decembra 1990 do 21. februára 1997, keď bola vec pridelená predsedovi senátu JUDr. V.V.,

- v období od 21. februára 1997 do februára 2002, počas ktorého bola vec pridelená predsedovi senátu JUDr. Š.G., vrátane medziobdobí, keď bola krátkodobo pridelená iným predsedom senátov,

- v období od februára 2002 po súčasnosť, keď je vec pridelená predsedníčke senátu JUDr. S.S.

Ad a) Pri hodnotení postupu krajského súdu v prvom období (1990 - 1997) sa ústavný súd najprv zaoberal skutočnosťou, že napadnuté konanie začalo skôr, ako nadobudla účinnosť ústava (1. októbra 1992) a ako začal ústavný súd v súlade s touto ústavou zabezpečovať individuálnu ochranu základných práv a slobôd fyzických a právnických osôb (15. februára 1993), a tiež skôr, ako sa stal pre Slovenskú republiku záväzný Dohovor (18. marca 1992, keď ČSFR ratifikovala Dohovor a uznala právo na individuálnu ochranu podľa čl. 25 Dohovoru - Slovenská republika ako nástupnícky štát prevzala tento záväzok s účinnosťou od 1. januára 1993).

Ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou konštatoval (III. ÚS 18/00), že aj keď jurisdikcia ústavného súdu ("rationae temporis") sa vzťahuje na obdobie po 15. februári 1993, v rámci posúdenia základnej otázky - či sa vec sťažovateľov prerokovala na krajskom súde v zmysle čl. 48 ods. 2 bez zbytočných prieťahov - prihliadal aj na deň začatia napadnutého konania a dobu, ktorá v konaní uplynula do 15. februára 1993. Obdobné stanovisko zaujal ústavný súd aj k posudzovaniu porušenia čl. 6 ods. 1 Dohovoru v napadnutých konaniach, keď v zhode s judikatúrou Európskeho súdu (napr. rozhodnutie vo veci I.S. c. Slovensko zo 4. apríla 2000 týkajúce sa sťažnosti č. 25006/94) považoval pri posudzovaní sťažnosti za potrebné prihliadnúť na skutočnosť, keď sa napadnuté konanie začalo, ako prebiehalo a ako dlho trvalo ku dňu, keď sa záväzky vyplývajúce z Dohovoru stali záväznými pre Slovenskú republiku, t.j. prihliadal na pokračujúcu situáciu spočívajúcu v pretrvávajúcom porušovaní základných práv sťažovateľov, ktoré sa začalo ešte pred vstupom Dohovoru do platnosti pre Slovenskú republiku.

Uvedený rozpor v tvrdeniach účastníkov konania nepovažoval ústavný súd za rozhodujúci pre hodnotenie tohto obdobia. Za podstatné nepovažoval ani množstvo úkonov, ktoré krajský súd v tomto období vykonal, ale v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 33/99, II. ÚS 64/99, II. ÚS 71/01) považoval za rozhodujúcu predovšetkým skutočnosť, či ich vykonanie bolo efektívne, rešpektovalo zásadu procesnej ekonomiky a zásadne vytváralo podmienky na odstránenie stavu právnej neistoty sťažovateľov, čo možno **dosiahnuť len právoplatným rozhodnutím vo veci**, hoci usúdil, že najmä v porovnaní s druhým z posudzovaných období bola činnosť krajského súdu intenzívnejšia.

Ad b) Dôvodom, ktorý prispel k celkovej dĺžke doterajšieho priebehu oboch napadnutých konaní v tomto období, bola aj skutočnosť, že v ňom bola vec celkom štyrikrát pridelená novým sudcom, čo u sudcov, ktorí vo veci dovtedy nekonali, objektívne **vyžadovalo čas potrebný na štúdium zložitého spisu a prípravu pojednávania, ktorý podľa doterajšej judikatúry ústavný súd nepovažuje za zbytočné prieťahy (III. ÚS 112/02)**. Aj pri rešpektovaní tejto skutočnosti považoval ale ústavný súd za neprimerane dlhý čas na štúdium spisu a prípravu pojednávania obdobie, keď bol spis pridelený JUDr. P.H. (jún 1999 - apríl 2000), ktorý vo veci nielenže nenariadil hlavné pojednávanie, ale nevykonal v tomto období žiadny ani iný procesný úkon.

Vychádzajúc zo svojich zistení ústavný súd konštatoval, že k zbytočným prieťahom v konaní došlo v **obdobíach, keď bol spis pridelený JUDr. Š.G.**, t.j. jednak v období **od februára 1997 do októbra 1998**, ako aj v období od opätovného pridelenia mu spisu v **októbri 2000 až do februára 2002**; v tomto období sudca JUDr. Š.G. neurobil aj podľa stanoviska predsedníčky krajského súdu v merite veci žiadny úkon, hoci so spisom bol už dôkladne oboznámený z predchádzajúceho obdobia, a práve táto skutočnosť viedla k tomu, že mu bol opatrením predsedníčky krajského súdu spis opätovne pridelený. Aj toto obdobie preto ústavný súd vyhodnotil ako obdobie, v ktorom došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Ad c) V relatívne krátkom období od februára 2002, keď boli napadnuté konania sp.zn. Z-2-1 T 36/90 a sp.zn. Z-2 1 T 90/92 pridelené do senátu JUDr. S.S., krajský súd nariadil celkom osem hlavných pojednávaní, vypočul 42 svedkov vrátane svedkýň zo zahraničia a znalca z odboru zdravotníctva, v súlade s pokynom Najvyššieho súdu ČSFR pribral do konania znalkyňu za účelom vyjadrenia sa k zaisteným pachovým stopám. Vykonal tiež množstvo procesných úkonov na zisťovanie adries svedkov a na zabezpečenie ich účasti na pojednávaní. V konaní sp.zn. Z-2-1 T 90/92 krajský súd urobil kroky na zabezpečenie aktualizácie záverov znaleckého posudku a pribral do konania znalecký ústav za účelom zistenia, či je obvinený R.B. spôsobilý chápať zmysel trestného konania.

Opierajúc sa o svoje zistenia ústavný súd skonštatoval, že v tomto takmer 13 rokov trvajúcom období krajský súd nielenže vo veci meritórne nerozhodol, ale vykonaným dokazovaním a celkovou činnosťou doteraz neustálil skutkový stav nevyhnutný pre vydanie konečných rozhodnutí vo veci, naopak, svojou neefektívnou činnosťou a nečinnosťou spôsobil prieťahy takmer v dvoch tretinách trvania konania.

Pri svojom rozhodovaní ústavný súd vychádzal z toho, že žiadna faktická zložitnosť konania nemôže ospravedlniť taký stav, keď sa vo veci právoplatne nerozhodne po uplynutí viac ako 12 rokov od začatia konania a sťažovateľa sú dlhodobo vystavení právnej neistote negatívne ovplyvňujúcej ich celý život. Bolo povinnosťou krajského súdu prihliadnuť na osobitnú povahu napadnutých konaní, venovať im mimoriadnu starostlivosť a prijať v tejto súvislosti primerané opatrenia, ktoré by viedli k urýchlenému rozhodnutiu v napadnutých konaniach, čím by sa negatívne pociťovaný stav právnej neistoty sťažovateľov čo najskôr odstránil.

Sťažovatelia M.A., P.B., F.Č., S.D., J.L. a M.K. žiadali, aby každému z nich bolo priznané finančné zadosťučinenie vo výške **39 000 000 Sk**. Sťažovateľ R.B. sa domáhal finančného zadosťučinenia vo výške **60 000 000 Sk**. Žiadosť sťažovateľov o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia bola zákonom požadovaným spôsobom odôvodnená.

Pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia vzal ústavný súd do úvahy doterajšiu dĺžku napadnutých konaní vedených pred krajským súdom, v priebehu ktorých došlo opakovane k zbytočným prieťahom a k porušeniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ako aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým povahu (predmet) súdnych konaní, pri ktorých boli tieto práva porušené. Sťažovatelia sa vzhľadom na povahu konania k namietanej dĺžke konania výrazným spôsobom nepričinili. Zohľadnil pritom fakt, že

v trestnej veci po viac ako 12 rokoch nie je ešte definitívne rozhodnuté. V súvislosti so sťažovateľom R.B. ústavný súd vzal do úvahy aj jeho zdravotný stav diagnostikovaný pri výkone a po skončení výkonu trestu odňatia slobody a absenciu ustálenia jeho diagnózy na základe znaleckého dokazovania trvajúceho a neukončeného viac ako 12 rokov.

Po zohľadnení týchto skutočností ústavný súd rozhodol, že priznanie sumy **po 300 000 Sk** (slovom tristotisíc slovenských korún) pre každého zo sťažovateľov M.A., P.B., F.Č., S.D., J.L. a M.K. a priznanie sumy **500 000 Sk** (slovom päťstotisíc slovenských korún) pre sťažovateľa R.B. možno považovať za primerané finančné zadostučinenie podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

XXX

1. Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Tento účel možno dosiahnuť len právoplatným rozhodnutím. Nepostačuje, že štátny orgán vo veci koná.

2. Konanie bez zbytočných prietáhov nie je možné presne časovo ohraničiť. Základným kritériom pri hodnotení prietáhov je zložitost' veci podmienená skutkovým stavom a platnou právnou úpravou konkrétnej veci, v ktorej štátny orgán (súd) koná.

3. Priznanie ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto ústavné právo objektívne realizovalo.

4. Nedodržanie postupu v konaní podľa právnych predpisov o právnej pomoci medzi zmluvnými štátmi pri doručovaní súdnych písomností a dožiadaní ako aj neúčelné vykonávanie jednotlivých procesných úkonov konajúceho súdu zakladá záver o porušení ústavného práva na prerokovanie veci bez prietáhov.

5. Uplatnenie ochrany ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov nie je podmienené využitím možnosti uvedenej v § 17 ods. 1 zákona č. 80/1992 Zb. o štátnej správe súdov v znení neskorších predpisov.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. **II. ÚS 26/95 z 25. októbra 1995**)

mienku si zaslúži aj názor Európskeho súdu vo veci Taiuti, 1992, séria A, č. 229-1 a tiež Bock, 1989, séria A, č. 150, v ktorých vyslovil, že v prípadoch, kde ide o osobný status sťažovateľa, posudzuje Európsky súd primeranosť dĺžky konania prísnejšie, a že osobitnú starostlivosť treba venovať prípadom týkajúcim sa osobného statusu a postaveniu jednotlivca. Aj s prihliadnutím na túto okolnosť nie je zásahom do sudcovskej nezávislosti, ak Ústavný súd Slovenskej republiky preskúmava počas konania pred všeobecným súdom, či súd dostatočne dbá na práva, ktoré ústava priznáva osobe pre konanie pred súdmi.

H.Ch. podnetom namietal porušenie svojho ústavou priznaného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov z dôvodu, že súd dlhodobo nerozhodol o určení jeho otca. V prípade **sporu o otcovstvo** domáhať sa súdneho rozhodnutia o tom, či muž označený za otca je naozaj otcom dieťaťa, je právom každého dieťaťa. Účel tohto práva nespočíva len v určení totožnosti otca, ale aj v zabezpečení starostlivosti o výchovu a výživu dieťaťa. Určením otcovstva súd zabezpečuje rovnaké

postavenie všetkých detí. Uplatňuje sa ním ustanovenie čl. 41 ods. 3 ústavy, podľa ktorého deti narodené v manželstve i mimo neho majú rovnaké práva.

neexistuje časová hranica, ktorej uplynutím postup štátneho orgánu môže mať povahu prieťahov v konaní. Preto sama skutočnosť, že konanie o určenie otcovstva J.C. k H.Ch. sa začalo pred viac než 18 rokmi, nie je dôkazom, že súd prejednáva túto vec so zbytočnými prieťahmi.

Yákladnými kritériami na hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná NA rozhodnutie o veci. Okolnosti prípadu neumožňujú opodstatnene uvažovať o tom, že určenie otcovstva k H.Ch. je vecou zložitou z hľadiska skutkového stavu. Návrh na určenie otcovstva smeroval voči jednému mužovi označenému za otca, ktorého miesto pobytu bolo známe. Z hľadiska druhého hodnotiaceho kritéria, teda z hľadiska právnej úpravy relevantnej na rozhodnutie veci, v právnej teórii a filozofii práva sa za zložité pokladajú tie veci, ktoré samostatne alebo kumulatívne:

- a) vyžadujú, aby na ten istý súbor faktov sa aplikovalo viac právnych noriem,
- b) umožňujú, aby tá istá právna norma nadobudla v interpretácii viac ako jeden význam,
- c) predpokladajú viazané uváženie,
- d) predpokladajú a umožňujú voľné uváženie

zhľadom na skutočnosť, že za otca dieťaťa v konkrétnej veci bol označený belgický štátny občan, právna úprava relevantná na rozhodnutie o veci je v porovnaní s prípadmi určovania otcovstva muža, ktorý trvale žije na území Slovenskej republiky, o niečo komplikovanejšia. Táto okolnosť môže mať za následok zdĺhavosť konania, pretože vykonávanie všetkých úkonov si vyžaduje súčinnosť s orgánmi cudzieho štátu, preklady listín do cudzieho jazyka a vytyčovanie pojednávani s dostatočným predstihom. Napriek uvedenému rozhodovanie o otcovstve J.C. k H.Ch. nemožno považovať za zložitý prípad, ale iba za procesne zdĺhavý. **Zdĺhavosť postupu v konaní nezbavuje sudcu zodpovednosti za prieťahy v konaní, ak nečinnosťou, nesprávnou organizáciou svojej práce alebo inými nedostatkami vo svojej činnosti prispeje k tomu, že konanie o práve občana trvá dlho.**

Právna úprava, ktorú vo veci rozhodnutia o otcovstve J.C. k H.Ch. treba aplikovať, zahŕňa ustanovenia vnútroštátnych predpisov aj medzinárodných zmlúv. Uplatnenie tejto právnej úpravy nie je natoľko právne zložité, aby sa ním odôvodnilo, že za viac ako 18 rokov podľa nej súd nerozhodol, či J.C. je otcom H.Ch.

XXX

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. I. ÚS 27/03 zo 14. mája 2003

Sťažovateľ podal okresnému súdu 13. októbra 1993 žalobu, v ktorej sa domáhal proti žalovaným

1. Okresnému veliteľstvu Policajného zboru v Poprade,
2. J.K. z V. a

3. P. K. z V.

náhrady 180 000 Sk ako škody, ktorá vznikla opätovným odcudzením jeho motorového vozidla po jeho nájdení policajnými orgánmi (žalovaní v 2. a 3. rade pôvodne - prvý raz - odcudzili osobné motorové vozidlo sťažovateľa, ktoré následne po jeho nájdení odcudzili neznámi páchatelia z miesta, kde ho odstavil policajný orgán).

- na pojednávaní konanom **6. marca 2003** okresný súd rozsudkom **žalobu sťažovateľa zamietol** (návrh voči MV SR a krajskému riaditeľstvu PZ je premlčaný a u žalovaných v 2. a 3. rade nie sú splnené predpoklady na vznik zodpovednosti).

-Dňa **14. marca 2003** bol súdny spis sp.zn. 10 C 858/93 doručený ústavnému súdu.

V uvedenej dobe, ako to z vyššie uvedeného prehľadu konania v posudzovanej veci vyplýva, nevykonal okresný súd v čase od 9. januára 1995 do 10. februára 1996 (t.j. 13 mesiacov), od 26. septembra 1996 do 24. apríla 1998 (t.j. skoro 19 mesiacov), od 20. mája 1998 do 26. januára 1999 (t.j. vyše 8 mesiacov), od 5. marca 1999 do 28. februára 2001 (t.j. vyše 23 mesiacov) a od 18. apríla 2001 do 18. apríla 2002 (t.j. 12 mesiacov) žiadne úkony, hoci neexistovali (z obsahu súdneho spisu nevyplývali) žiadne procesné a ani iné prekážky brániace riadnemu konaniu vo veci. Vyššie uvedenú dobu konania v trvaní spolu vyše 75 mesiacov (t.j. 6 rokov a 3 mesiace) hodnotí ústavný súd ako konanie so zbytočnými prieťahmi.

Obranu okresného súdu spočívajúcu v jeho tvrdení o nedostatočnej súčinnosti sťažovateľa (neodstránenie nedostatkov žaloby), skutkovej a právnej zložitosti predmetnej veci a nekvalifikovaní veci ako takej, ktorej musí byť zo strany okresného súdu venovaná osobitná pozornosť, ústavný súd neakceptoval ako dostačujúce a relevantné dôvody ospravedlňujúce doterajšiu dĺžku konania a najmä nie vyššie uvedené doby nečinnosti okresného súdu.

Taktiež **obranu okresného súdu spočívajúcu vo vysokom nápade vecí a z toho vyplývajúcu zaťaženosť jednotlivých senátov ako dôvodu**, ktorý by mal byť **objektívnou príčinou** spôsobujúcou prieťahy v konaní, ústavný súd neakceptoval. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu (napr. II. ÚS 48/96, II. ÚS 18/98, II. ÚS 52/99) nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a v konečnom dôsledku nezbavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prieťahy v súdnom konaní. Podľa názoru ústavného súdu **nadmerné množstvo vecí**, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté prieťahy, a to len v tom prípade, ak sa za tým účelom prijali včas a adekvátne opatrenia (I. ÚS 39/00). Okresný súd vo svojom stanovisku neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti, na základe ktorých by bolo možné usudzovať, že v danej veci ide o takýto prípad.

Vychádzajúc z dôvodov vyššie uvedených v bode 1 (hodnotenie kritéria zložitosti veci) a z platnej právnej úpravy nemožno hodnotiť postup okresného súdu v posudzovanej veci ako postup, ktorý by zodpovedal ústavou priznanému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov.

Počet nevybavených vecí, o ktorých má súd rozhodnúť, **zbavuje zodpovednosti za porušenie práva** na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky len vtedy, ak sa preukáže, že počet nevybavených vecí nemá pôvod v zlej organizácii činnosti súdnictva, súdu alebo sudcu.

(Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. **II. ÚS 18/98 zo 16. júna 1998**)

K prvej námietke predsedníčky Krajského súdu v Bratislave, že prieťahy na súde sú objektívneho charakteru dôsledkom veľkého počtu napadlých vecí na súd, ústavný súd vyslovuje právny názor, že **počet nevybavených vecí, o ktorých má súd rozhodnúť, môže byť objektívnym stavom, ale príčinu treba hľadať tiež v pretrvávajúcich nedostatkoch v organizácii práce súdu.** Často sa zisťuje aj pomalosť a nedostatočný výkon sudcov, ktorý sa odzrkadľuje v počte nevybavených vecí. Že tomu tak je aj na Krajskom súde v Bratislave (predtým na Mestskom súde v Bratislave), o tom svedčí prijatie opatrenia vedenia krajského súdu. Počet nevybavených vecí sám osebe nemusí byť vždy prekážkou, že sú prieťahy v konaní, a nemusí mať povahu okolnosti vylučujúcej zodpovednosť za porušenie práva občana na súdne konanie bez zbytočných prieťahov. Ak od mája 1994 do 31. októbra 1996 súd nevykonal žiaden procesný úkon a potom odstúpil vec z príslušnosti Obvodnému súdu Bratislava 2, nedá sa to hodnotiť inak, ako zbytočný prieťah. Inak samotná žaloba si nevyžadovala osobitnú erudovanosť sudcu. Nešlo o právne zložitý prípad. Zložitost' veci by mohla za istých okolností zbaviť súd zodpovednosti za pretrvávajúce právnej neistoty účastníka vtedy, ak súd priebežne robí úkony prispievajúce k odstráneniu príčin zložitosti. V tomto prípade podľa názoru ústavného súdu k takejto situácii nedošlo. Preto ani ďalšia námietka o zložitosti veci nemá opodstatnenie. Základnými kritériami pre hodnotenie veci ako zložitej je skutkový stav veci a platná právna úprava relevantná pre rozhodnutie o veci. Z hľadiska zložitosti treba za zložité pokladať tie veci, ktoré samostatne alebo kumulatívne vyžadujú, aby sa na ten istý súbor faktov aplikovalo viac právnych noriem, alebo aby tá istá právna norma nadobudla v interpretácii viac ako jeden význam, prípadne sa predpokladá voľná úvaha.

Ďalšiu námietku predsedníčky Krajského súdu v Bratislave, že súd má nedostatok sudcov na tak enormný počet nevybavených vecí, a preto sú na súde prieťahy v konaní, nemožno podľa názoru ústavného súdu akceptovať bez toho, že by v konkrétnom prípade nebolo objektívne zistené, či išlo o skutkovo a právne zložitú vec, či súd vykonal v rámci daných možností také procesné úkony, ktoré by urýchlili konanie a rozhodovanie, či sudca, ktorému vec bola pridelená, mal ospravedlňujúce prekážky, pre ktoré nemohol vo veci konať (choroba, vojenská služba, stáž a podobne). Nedostatočný počet sudcov môže mať síce vplyv na rýchlosť konania, ale nemusí to byť vždy rozhodujúci faktor. Správna organizácia práce, zvýšenie efektívnosti v práci môžu prispieť k tomu, že sa prieťahy v konaní skrátia. Ak sa za viac ako dva a pol roka neurobí žiaden procesný úkon vo veci a potom sa spis ešte odstúpi inému súdu z príslušnosti, čo sa mohlo vykonať dávno predtým, nemožno to hodnotiť inak, ako porušenie ústavného práva účastníka konania - čl. 48 ods. 2 ústavy.

XXX

Rozhodnutie ÚS SR z **21. apríla 2010, PL.ÚS 10/05-270**

§ 116 (2) Závažným disciplinárnym previnením je f) svojvoľné rozhodnutie sudcu, ktoré je v rozpore s právom, ak týmto rozhodnutím sudca spôsobí značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok,

...Je potrebné súhlasiť s tou časťou argumentácie navrhovateľa, ktorou poukazuje na skutočnosť, že rozhodnutie súdu (spravidla) nie je rozhodnutím sudcu vzhľadom na zásadu senátneho (kolektívneho) rozhodovania. Rozhodnutie súdu bude rozhodnutím sudcu **len v tých prípadoch, ak bude súd rozhodovať samosudcom** (napr. rozhodovanie pred okresným súdom podľa § 36 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku). Vzhľadom na povinnosť zachovávať mlčanlivosť vo veciach hlasovania (§ 30 ods. 10 zákona o sudcoch a prísediacich) **neprichádza v podmienkach demokratického a právneho štátu vôbec do úvahy uplatnenie postupu podľa § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a prísediacich v tých prípadoch, ak vo veci rozhodoval senát**, pretože sudca nemôže niesť (individuálnu) zodpovednosť za kolektívne rozhodnutie.

Z týchto skutočností vyplýva, že eventuálne uplatnenie disciplinárnej zodpovednosti podľa tohto ustanovenia zákona o sudcoch a prísediacich prichádza do úvahy **len v prípadoch, ak vo veci rozhodoval samosudca**. Akýkoľvek iný výklad by bol aj vzhľadom na čl. 152 ods. 4 ústavy v príkrom rozpore s ústavou. Táto skutočnosť ale ešte automaticky neznamená neústavnosť namietaného § 116 ods. 2 písm. f) zákona č. 385/2000 Z. z. v znení zákona č. 517/2008 Z. z., len jeho obmedzené uplatňovanie. Na podporu tohto záveru možno uplatniť zásadu ústavne konformného výkladu, podľa ktorej ak ustanovenie právneho predpisu dovoľuje dvojaký výklad (jeden ústavne súladným spôsobom a druhý ústavne nesúladným spôsobom), má prioritu jeho výklad ústavne súladným spôsobom (PL. ÚS 18/98, II. ÚS 50/01).

.... v demokratickom a právnom štáte je neprípustné „posudzovanie rozhodovacej činnosti súdov inak, ako súdom vyššieho stupňa v konaní o riadnom a mimoriadnom opravnom prostriedku“, keďže by tak došlo k závažnému zásahu do nezávislosti sudcov??

....K imanentným požiadavkám na organizáciu verejnej moci v demokratickom a právnom štáte nesporne patrí vytvorenie takých kontrolných mechanizmov vo vnútri jednotlivých mocí, ako aj medzi nimi, aby sa prostredníctvom nich účinne bránilo zneužívaniu moci a svojvôle i pri rozhodovaní. Z tohto hľadiska treba posudzovať aj namietané ustanovenie zákona o sudcoch a prísediacich, ktorým zákonodarca sledoval rozšírenie už existujúcich kontrolných mechanizmov pôsobiacich vo vnútri súdnej moci založených predovšetkým na zásade inštančného rozhodovania a prípadnom trestnom stíhaní sudcu.

Zásada inštančného rozhodovania predstavuje predovšetkým **právnu záruku pre účastníkov súdneho konania**, ktorá by mala v konečnom dôsledku garantovať spravodlivé súdne konanie a zákonnosť a ústavnosť právoplatných rozhodnutí. Z hľadiska sudcu (samosudcu), ktorý rozhodoval vo veci v prvom stupni (v zmysle platného právneho poriadku samosudcovia rozhodujú len v prvom stupni), ale zásada inštančného rozhodovania nie je (sama osebe) právnym nástrojom na vyvodenie zodpovednosti za jeho „svojvoľné rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom“.

Potenciálnym právnym nástrojom na vyvodenie právnej zodpovednosti voči sudcovi za jeho „svojvoľné rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom“ by teoreticky mohlo byť jeho trestné stíhanie a odsúdenie za trestný čin (do úvahy by prichádzalo naplnenie skutkovej podstaty trestného činu zneužívania právomoci verejného činiteľa podľa § 326 Trestného zákona). Podľa **§ 29a ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich však za rozhodovanie nemožno sudcu ani prísediaceho stíhať, a to ani po zániku ich funkcií**. Z uvedeného vyplýva, že v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky neexistuje popri namietanom § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a prísediacich žiadny zákonný podklad na vyvodenie právnej zodpovednosti voči sudcovi za jeho „svojvoľné rozhodnutie, ktoré je v rozpore s právom“. V spojitosti s návrhom na vyslovenie protiústavnosti tohto ustanovenia, ktorý je súčasťou návrhu navrhovateľa, je nevyhnutné vysporiadať sa s tým, či je zlučiteľný so základnými princípmi demokratického a právneho štátu stav, pri ktorom nemôže byť sudca nijakým spôsobom

postihnutý za „svojoľné rozhodovanie, ktoré je v rozpore s právom“. Podľa názoru ústavného súdu nemožno odpovedať na túto otázku kladne, t. j. **právny poriadok demokratického a právneho štátu musí mať ochranné mechanizmy proti svojoľnému rozhodovaniu ktorejkoľvek zložky moci vrátane súdnej**, ktoré môžu byť účinné len vtedy, ak budú obsahovať možnosť sankčného postihu. Inou otázkou je, či takýmto mechanizmom môže byť práve napadnutý § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a príseďiacich.

V tejto súvislosti sa treba vysporiadať aj s tým, či má sudca k dispozícii účinné právne prostriedky ochrany proti postupu disciplinárneho senátu, pri ktorom dospeje k záveru, že sudca sa dopustil závažného disciplinárneho previnenia v zmysle § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a príseďiacich, a uloží mu disciplinárne opatrenie.

Základné procesné záruky na ochranu sudcu pred jeho eventuálnym „neprimeraným“ postihom za konanie v zmysle § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a príseďiacich sú obsiahnuté najmä v ustanoveniach § 120 a nasl. zákona o sudcoch a príseďiacich upravujúcich disciplinárne konanie (okrem iného právo podať odvolanie a návrh na obnovu konania, námietka zaujatosti atď.), ale aj v čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy, ktorý v konečnom dôsledku garantuje sudcovi možnosť domáhať sa ochrany svojich základných práv aj prostredníctvom sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy.

Hmotnoprávne garancie ochrany sudcu pred „svojoľným“ rozhodovaním disciplinárneho senátu treba hľadať v samotnom texte namietaného § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a príseďiacich, z ktorého vyplýva, že musí ísť o postih za

- a) svojoľné rozhodnutie sudcu,
- b) rozhodnutie sudcu, ktoré je v rozpore s právom,
- c) rozhodnutie, ktorým sudca spôsobí značnú škodu alebo iný obzvlášť závažný následok.

Z vnútornej konštrukcie namietaného ustanovenia vyplýva, že **podmienky uvedené pod písm. a), b) a c) musia byť splnené súčasne (kumulatívne)**. Podľa názoru ústavného súdu pojmy (slovné spojenia) použité v znení § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a príseďiacich sú dostatočne určité (nie sú vágne), a to aj vzhľadom na to, že niektoré z nich sú priamo definované zákonom („značná škoda“ – § 125 ods. 1 Trestného zákona), resp. bežne požívané v zákonoch a upresňované judikatúrou súdov [„obzvlášť závažný následok“ – napr. § 180 ods. 3, § 209 ods. 3 písm. c), § 215 ods. 2 písm. a) a § 248 ods. 4 Trestného zákona]. Termín „svojoľňa“ je pomerne jednotne vykladaný v judikatúre ústavného súdu, podľa ktorej o svojoľni pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. napr. I. ÚS 115/02, III. ÚS 14/04, IV. ÚS 308/04 atď.).

....Na základe uvedenej argumentácie možno vysloviť názor, že namietaný § 116 ods. 2 písm. f) zákona o sudcoch a príseďiacich je v konfrontácii s ústavnými normami označenými navrhovateľom udržateľný.

K účasti členov disciplinárneho súdu iných ako sudcov

...členovia disciplinárnych senátov, ktorí nie sú sudcami, by nemuseli byť nestranní.....k ústavnosti postupu disciplinárneho senátu patrí aj to, aby jeho členovia boli nestranní

Najprv treba pripomenúť, že podľa **uznesenia ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 7/02** disciplinárny súd, pokiaľ uvažujeme o disciplinárnom postihu sudcov všeobecných súdov, nemá priamu oporu v ústave. Článok 147 ods. 1 ústavy hovorí o rozhodnutí disciplinárneho senátu. Aj čl. 141a ods. 4 písm. e) ústavy ustanovuje len to, že voliť a odvolávať členov disciplinárnych senátov a voliť a odvolávať predsedov disciplinárnych senátov je oprávnená súdna rada. Z toho vyplýva, že vytvorenie a pôsobnosť disciplinárneho súdu ponechala ústava na zákonné vymedzenie.

Preto treba vychádzať z toho, že **nestrannosť členov disciplinárnych senátov nesudcov musí zabezpečiť zákon, v tomto prípade zákon o sudcoch a prísediacich**. Tento zákon to zabezpečuje úpravou uvedenou v § 121 s nadpisom Rozhodovanie o námietke zaujatosti. Toto ustanovenie bráni tomu, aby disciplinárny súd bol v konkrétnej veci obsadený tak, že by na výsledok konania pred ním pôsobila možná motivácia členov nesudcov plynúca z ich postavenia strany či zástupcu v konaní pred súdom. To podľa ústavného súdu postačuje na záver, že § 119 ods. 3 zákona o sudcoch a prísediacich nie je v nesúlade s označenými článkami ústavy.

... Právo voliť aj odvolávať členov disciplinárnych súdov je súdnej rade plne zachované. Napríklad aj prezident môže vymenovať sudcov ústavného súdu len z kandidátov predložených mu národnou radou a toto obmedzenie mu neuberá na kompetencii menovať týchto sudcov. Výber vykonaný národnou radou len zužuje výkon tejto kompetencie na kandidátov zvolených v národnej rade.

Minister spravodlivosti a jeho oprávnenie zúčastňovať sa na vytváraní disciplinárnych súdov

Podľa navrhovateľa oprávnenie ministra spravodlivosti relevantným spôsobom sa podieľať na kreovaní disciplinárneho senátu a na kreovaní odvolacieho disciplinárneho senátu (§ 119 ods. 3 až 10 zákona o sudcoch a prísediacich) je neústavná, lebo ide o takú participáciu člena vlády, ktorá je vrcholným orgánom výkonnej moci (čl. 108 ústavy) na súdnej moci, ktorá nerešpektuje princípy demokratického a právneho štátu, princíp ústavnosti, princíp del'by moci, princíp ústavnej rovnováhy, princíp nezávislosti súdnej moci a ohrozuje nezávislosť a nestrannosť súdov a sudcov.

....Disciplinárny súd má právomoc výlučne iba na prejednanie a rozhodnutie o návrhu na disciplinárne konanie, alebo ak mu je vec postúpená orgánom činným v trestnom konaní. Jeho právomoc vyplýva z § 119 ods. 1 zákona o sudcoch a prísediacich a táto **právomoc nemá ústavné základy**. Toto oprávnenie disciplinárneho súdu nepatrí do kompetencií všeobecných súdov ustanovených v čl. 142 ods. 1 ústavy. Zaradenie tejto kompetencie disciplinárneho súdu ku právomociam všeobecného súdu nevyplýva ani z iných článkov ústavy. Treba poznamenať, že oprávnenie disciplinárneho súdu rozhodovať v prípadoch priestupkov o náhrade škody nemá v týchto súvislostiach žiaden ústavný význam.

Právomoc disciplinárneho súdu nie je z tohto dôvodu vykonávaním oprávnení a plnením povinností, ktoré súvisia s podielom všeobecných súdov na výkone štátnej moci rozdelenej aj ústavne na zákonodarnú, výkonnú a súdnu moc.“.

Z tohto právneho názoru vyplýva, že pri vytváraní disciplinárnych súdov sa minister spravodlivosti nemôže podieľať na súdnej moci, lebo tieto orgány sú orgánmi samosprávneho riadenia súdnictva, ktoré majú len jediný účel, a to postihovať disciplinárne previnenia a priestupky sudcov.

K namietanej neústavnosti § 119 ods. 12 zákona o sudcoch a prísediacich pre nedostatok právnej úpravy odvolávania členov disciplinárnych súdov

..... § 119 ods. 12 zákona o sudcoch a prísediacich neobsahuje aj možnosť odvolávania členov disciplinárnych súdov, a tak táto právna úprava § 119 zákona o sudcoch a prísediacich v podstate bráni súdnej rade riadne uplatňovať jej ústavné oprávnenie.

...V konaní o súlade právnych predpisov nemožno podľa názoru ústavného súdu vyjadreného aj v jeho judikatúre napádať to, že v napadnutom právnom predpise niečo chýba, bolo opomenuté alebo sa tam neuviedlo so zreteľom napríklad na znenie ústavy.

....K tomu však treba dodať, že súdna rada ako ústavný orgán môže bez ďalšieho priamo aplikovať ústavu, a preto len nedostatok zákonnej úpravy na odvolávanie členov disciplinárnych súdov nemôže vylúčiť takto ústavou priznanú právomoc.

K namietanému nesúladu § 120 ods. 2 písm. a) zákona č. 385/2000 Z. z - oprávnenie podať návrh za začatie disciplinárneho konania proti sudcovi ministrovi

Právo podať návrh na disciplinárne konanie nie je účasťou člena vlády na súdnej moci. Niet tu žiadneho vecného súvisu. Inak by sme mohli povedať, že prokurátor podaním obžaloby alebo navrhovateľ podaním žaloby participuje rovnako na súdnej moci. A to by bolo v úplnom rozpore s chápaním účelu oprávnenia začať niektorý z druhov právneho procesu vrátane disciplinárneho konania.

Taká spojitosť sa nedá vyvodiť ani z toho, že taký návrh by minister spravodlivosti mohol podať aj so zreteľom na rozhodovanie sudcu napríklad, ak by spôsobil zbytočné prieťahy, nerešpektoval by v určitej veci záväzný právny názor ústavného súdu, aby konal bez zbytočných prieťahov alebo aby ďalej konal bez porušovania základných práv, prípadne by bez zákonných dôvodov nerešpektoval záväzný právny názor odvolacieho súdu alebo dovolacieho súdu a podobne.

V ďalšom ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že minister spravodlivosti je v disciplinárnom konaní len účastníkom konania, je navrhovateľom, ktorý okrem práva podať návrh, prípadne robiť procesné úkony v priebehu disciplinárneho konania alebo podať odvolanie, nemá žiadnu zákonom zaručenú možnosť akokoľvek vplývať na priebeh a výsledok disciplinárneho konania. Takou možnosťou nie je ani to, že minister spravodlivosti sa podieľa svojím návrhom na vymenovaní jedného člena disciplinárneho senátu (§ 119 ods. 10 zákona o sudcoch a prísediacich). Ak by sa totiž ukázalo, že táto účasť na vytváraní disciplinárnych senátov by mohla v konkrétnom prípade ovplyvniť výsledok konania, je tu možnosť podľa § 121 zákona o sudcoch a prísediacich dosiahnuť vylúčenie takého člena na základe námietky zaujatosti.

K oprávneniu verejného ochrancu práv na podanie návrhu na začatie disciplinárneho konania

...Ústavný súd nepovažuje právny stav za taký, ktorý by bol v rozpore s ústavnými limitmi, najmä s princípom právneho štátu. Aj pred prijatím ústavného zákona č. 92/2006 Z. z. bol verejný ochranca

práv oprávnený upozorňovať súdy na konanie, v ktorom sa vyskytli zbytočné prietahy, robiť o nich zistenia a tieto zistenia signalizovať orgánom štátnej správy súdnictva alebo aj orgánom samosprávy súdnictva. Z toho vyplýva, že účelom návrhového oprávnenia verejného ochrancu práv bolo a je vyvodiť zo zistení pri výkone jeho funkcie dôsledky, ktoré umožňuje zákon, ku ktorým patrí aj disciplinárne stíhanie sudcu, ktorý spôsobil zbytočné prietahy v konaní. Verejný ochranca práv o návrhu nerozhoduje, pred disciplinárnym súdom je len účastníkom konania a nemôže žiadnym spôsobom ovplyvniť výsledok takého konania. Takéto posilnenie kontroly výkonu súdnictva ústavným orgánom, akým je verejný ochranca práv, nemôže v žiadnom prípade narušovať nezávislosť sudcu a súdnictva a ani ostatné zložky nezávislého výkonu súdnej moci.

K ustanoveniu § 132 ods. 2 zákona č. 385/2000 Z. z. - iný mimoriadny opravný prostriedok proti právoplatnému rozhodnutiu disciplinárneho senátu nie je prípustný

Podľa štandardnej judikatúry ústavného súdu (pozri napríklad II. ÚS 172/03) obsahom základného práva na súdnu ochranu nemôže byť ničím neobmedzené právo na mimoriadny opravný prostriedok. Je ním len vtedy, ak v súlade s čl. 46 ods. 4 ústavy taký mimoriadny prostriedok existuje a aj v takom prípade právo na jeho oprávnené použitie závisí od zákonom ustanovených predpokladov.

Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností. Výklad tohto článku dohovoru nepožaduje, aby tieto účinné právne prostriedky nápravy boli rovnaké pre každého, v každom právnom procese a bez splnenia zákonom ustanovených podmienok. Rovnako nevyžaduje, aby účastník konania mohol využiť viacero po sebe nasledujúcich alebo nadväzujúcich opravných prostriedkov. Navyše čl. 13 dohovoru sa vzťahuje iba na prípady, v ktorých sa jednotlivcovi podarí preukázať pravdepodobnosť tvrdenia, že sa stal obeťou porušenia práv garantovaných dohovorom (Boyle a Rice proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok z 27. apríla 1988, séria A, č. 131, ods. 52).

Je vecou zákonodarcu, akým spôsobom upraví opravné prostriedky v právnom procese, ak pri tom zachová mieru rozumnosti a umožní využitie opravného prostriedku všade tam, kde je to so zreteľom na predmet a účel právneho procesu nevyhnutné. Disciplinárne konanie podľa zákona o sudcoch a prísediacich je svojou podstatou konaním, ktoré má spoločné znaky s trestným procesom v tom, že sa v ňom koná a rozhoduje o vine a uložení disciplinárneho opatrenia. Preto sa v postupe disciplinárneho súdu použije Trestný poriadok, avšak len primerane so zreteľom na to, že účelom disciplinárneho procesu nie je to, čo je uvedené v § 1 Trestného poriadku. Ide v podstate len o osobitný proces určený pre nositeľov súdnej moci pri stíhaní ich disciplinárnych previnení, prípadne priestupkov. V takom druhu právneho procesu podľa názoru ústavného súdu postačuje, ak sa disciplinárne stíhaný alebo odsúdený sudca môže odvolať a prípadne podať návrh na obnovu konania. Takto koncipovaná procesná obrana sudcu, ktorý je disciplinárne stíhaný, je v súlade so základným právom na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj s čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru. Vzhľadom na to ústavný súd návrhu navrhovateľa v tejto časti nevyhovel (bod 2 výroku tohto nálezu).